

ARENDALSUKA

Fagkunnskap gir trygghet

Mot opp på våre debatter i Arendal Håndverk- og Industribedrifters Forening, Bendisklev 10

TIRSDAG 16.30-18.00
Hvorfor henger Norge etter i innplussere mesterkvalifikasjonen? Kvalifikasjonsrammeverk?

11.30-13.00
Hvordan virkemiddelplanen kan hjelpe oss?

18.30
Hvordan kan vi bli mer kompetente og sikre arbeidsplasser?

11.30
Hvordan kan vi bli mer kompetente og sikre arbeidsplasser?

MESTEBREVNEMNDA

PÅ ARENDALSUKA

2022

SMÅK PÅ ET MESTERVERK

Det er Bjarne Bryn fra MESTERBEDRIFTEN Bryns Blomster som har fått dette lokket til å blomstre!

MESTERBREVNEMNDA VAR AKTIVT TILSTEDE UNDER HELE ARENDALSUKA

BÅDE PÅ STAND OG MED 7 EGNE ARRANGEMENTER I MESTERNES HUS

Heidi Tveide, daglig leder i Mesterbrevnemnda, serverer mesterbakerverk fra Bakermester Bergshaven.

Lokalene til Arendal Håndverk- og Industribedrifters Forening ble under Arendalsuka omdøpt til Mesternes Hus og var hver dag fylt opp med ivrige deltagere i flere debatter.

Møt opp på våre debatter
i Arendal Håndverk- og Industribedrifters Forening
Bendiksklev 10

TIRSDAG 16.30-18.00
Hvorfor henger Norge etter med å innplassere mesterkvalifikasjonen i Nasjonalt Kvalifikasjonsrammeverk?

ONSDAG 11.30-13.00
Samhandling som virkemiddel for å redusere kompetansegapet!

ONSDAG 17.00-18.30
Lærere, rådgivere og gode rollemodeller er viktig for ungdoms utdannings- og yrkesvalg

FREDAG 10.00-11.30
Mesterbrevkvalifikasjonen et virkemiddel for et kompetent og seriøst arbeidsliv

Fagkunnskap gir trygghet

Debattene gikk livlig og det var mange som ønsket å ta ordet til beste for yrkesfag og mesterbrev.

Praten gikk livlig rundt bordet og det var en interessert næringsminister som deltok aktivt.

Fylkesordfører Arne Thomassen argumenterer ivrig overfor Qorban Merzaei i Qorban Stein Solid AS som vurderer å ta mesterbrev som murer.

Oldermann Tellef Tobias Christensen, i Arendal Håndverker og Industribedrifters Forening var høytidelig kledd for gjennomføring av seremonien.

Næringsminister Jan Christian Vestre tok seg god tid til å gratulere hver enkelt av de som mottok sitt mesterbrev.

Mesterbrevnemnda sin stand var plassert i politisk gate på Arendalsuka.

15 000 vannflasker ble delt ut av Norsk Vann til tørste utstillere og besøkende på Arendalsuka. Folk stod i lang kø for å få fylt flasken sin med Arendals vann.

Pensjonert tømremester og murer Einar Gjeruldsen fra Brødrene Gjeruldsen AS besøkte standen sammen med kona Berit og slo av en prat med leder av Mesterbrevnemnda Aksel Hagen og daglig leder Heidi Tveide på siste dag av Arendalsuka.

Standen ble betjent både i sol og kraftig regnvær

HØYTIDELIG UTDELING
AV MESTERBREV

STATSRÅD VESTRE FEIRET NYE MESTERE

i Agder

DET ER MESTERNE OG FAGARBEIDERNE
SOM SKAL GJØRE DET MESTE AV JOBBEN
MED Å BYGGE NORGE SOM ET RETTFERDIG
LAVUTSLIPPSSAMFUNN, SIER NÆRINGSMINISTER
JAN CHRISTIAN VESTRE.

AV GEORG MATHISEN

Årets ferske mestere øst i Agder fikk en opplevelse utenom det vanlige da de mottok mesterbrevet sitt: Næringsministeren sto for både utdelingen og godord om mesterbrevet og hvor viktige de nye mesterne er for landet.

– Det er en stor ære og glede, kunne Jan Christian Vestre melde før han snakket direkte til mesterne:

VIKTIG RESSURS

– Mesterbrevet er en bekreftelse på den kompetansen og det faget dere besitter, på dere som kompetente fagpersoner og på kompetansen deres som ledere. Dette er en beskyttet tittel og en tittel dere kan og skal være stolte over.

Vestre drømte egentlig om å bli elektriker, men endte opp som «en skarpe jurist». – Heldigvis gikk det bedre for dere, sa han til de nye mesterne.

– Norge har fantastiske naturressurser og best forutsetninger i verden for å lykkes, men det er kompetent arbeidskraft som er den viktigste ressursen. Det er mestere og fagarbeidere som skal gjøre det meste av jobben når vi skal bygge et rettferdig lavutslippssamfunn. For å realisere det grønne skiftet og finansiere verdens beste velferdsstat er vi helt avhengige av kompetent arbeidskraft, sier Jan Christian Vestre.

AMBASSADØRER

Han ser på mesterne som selve ambassadørene for fag- og yrkesopplæringen – forbilder som kan lokke flere unge til å satse på en fremtid i et av fagene. Dessuten spiller mesterne en viktig rolle i å videreutvikle fagene og finne smarte løsninger og innovasjoner, peker han på.

– Dersom dere trekker i riktig retning, vil det bety mye for kundene deres, lokalmiljøene deres og landet vårt! Oldermann Tellef T. Christensen i Arendal Håndverk- og Industribedrifters Forening (AHIF) oppfordrer de nye mesterne til å sørge for at det fortsetter å være slik at det å være mester forbindes med styrke og seriøsitet.

– Vi som har gått gjennom studier, ofte samtidig med full jobb, vet hva det vil si av tålmodighet og slit, sier Christensen. AHIF representerer 26 fag, og de fleste av de 1390 medlemmene er mestere.

TRENGER FLERE I JOBB

Fylkesordfører og rørleggermester Arne Thomassen har vært heltidspolitiker lenge, men mesterbrevet henger på hjemmekontoret slik at han kan se på det hver eneste dag.

– Er det noe vi trenger i denne regionen og i landet, så er det fagarbeidere. Agder fylkeskommune har over 11.000 elever i videregående skole, og denne gangen

valgte 54 prosent yrkesfag. I tillegg har vi nesten 4000 lærlinger og 500 elever på fagskolen, forteller han. Thomassen trekker frem batterifabrikk, flytende havvind, satsing på hydrogen og biozin som eksempler på nye prosjekter i Agder. Levekårene skal opp og utslippene ned, samtidig som nesten 6000 står utenfor arbeidslivet. – Vi trenger mange av dem i jobb, og da kommer dere som fremtidige mestere inn i en spesielt viktig rolle: Ta imot lærlinger, ta imot dem som droppet ut, vær opplæringsbedrift med stolthet og bidra til at vi får et løft! oppfordrer han.

– I et urolig Europa er det viktig å ha jobb. Kommer du ikke ut jobb, har du mindre livskvalitet, sier fylkesordføreren og rørleggermesteren.

15 nye mestere. Foran fra venstre: Fylkesordfører Arne Thomassen, daglig leder i Mesterbrevnemnda Heidi Tveide, Jarl-Erik Eivindsen Joten, næringsminister Jan Christian Vestre, John Thomas Jåvold Githmark og Rune Trollbergvik. I midten fra venstre: Lars Tjemsland, Inge Grimsland, Marcus Kittel, Sigbjørn Boye, Lasse Imeland, Bjarne Mørland Tveit, Martin Stiansen Huth og Espen Aasbø. Bak fra venstre: Artur Østerholt, Eirik Syvertsen, Kristoffer Gullhav, oldermann Tellef T. Christensen og Andreas Mørretrø.

LÆRERE, RÅDGIVERE
OG GODE ROLLEMODELLER
ER VIKTIG FOR UNGDOMS
UTDANNINGS- OG YRKESVALG

DEBATT

ROLLEMODELLENE må vise de unge hva YRKESFAGENE er

UNGE SOM SKAL VELGE VEIEN VIDERE, MÅ HA ROLLEMODELLER I YRKESFAGENE. ALLER MEST HJELPER DET OM DE FÅR MULIGHETEN TIL Å PRØVE SEG I ET YRKE.

AV GEORG MATHISEN

Rollemodeller. De som inspirerer til å velge utdanning og yrke. De inspirerer til debatt, også. En av de aller mest engasjerende av nesten 2000 debatter på Arendalsuka kom da Mesterbrevnemnda inviterte til å snakke om lærere, rådgivere og gode rollemodeller.

HOSPITERING

– Hvordan skal de velge noe som de ikke vet hva er? spør Marianne Stray Aas. Hun er rådgiver i Kristiansand kommune. Der har kommunen et omfattende opplegg for å arbeide mot utenforskap: Flere i arbeid. Sju forskjellige prosjekter retter seg mot ungdommer fra ungdomsskolen og helt opp til folk i 30-årsalderen.

– Det som hjelper dem aller mest, er å hospitere. I ulike

yrker, og også på videregående skole for ungdomsskoleelevene. Det burde alle elever hatt, sier hun. Et tretimersopplegg med et yrke, for eksempel – men da må skolen i tilfelle få inn noen fra yrkene til å fortelle og veilede.

– Det er utrolig viktig å ha en tett forbindelse mellom skole og næringsliv. Lærere, elever og ikke minst foreldre trenger å vite hva som er behovene i vår region. Bedrifter som ønsker å rekruttere, må ta inn klasser på bedriftsbesøk og elever i arbeidsuke, sier hun. Aas trekker frem småhusprosjektet til entreprenørforeningen EBA som et godt eksempel.

REDD FOR Å FALLE UTENFOR

Tallak Haugen Hasdal er en av dem som var redd for å falle utenfor den gangen han skulle gjøre et valg.

Du trenger ikke å være sterk gutt lenger for å velge yrkesfag, peker Liv Bjørnson på.

Jorodd Asphjell (Ap) og Arne Thomassen (H) er skjønt enige om at håndverk må tilbake i grunnskolen.

Kris Haanes og Marianne Stray Aas snakker varmt for å la ungdommene få oppleve forskjellige yrker i praksis.

Tallak Haugen Hasdal er en av alle dem som har fått beskjed om at han burde gå videre på allmennfag, nå studie-spesialiserende, fordi han hadde gode karakterer. Nå har han to fagbrev og trives veldig godt på jobb.

31-åringen forteller om lærere som var opptatt av at han som hadde gode karakterer, skulle begynne på studiespesialiserende.

– Jeg var redd for å falle utenfor i kameratgjengen. Kameratene valgte alt fra mekanikk til kokkelinje, sier han.

Selv er han butikkmedarbeider på Eurospar Brokelandsheia, ved E18 i Gjerstad. – Det var gøy å begynne å jobbe, og jeg har bare hatt det gøy siden jeg begynte, sier han.

Hasdal forteller hvordan sjefen hans, Tore Solstad, oppmuntrer alle i butikken til å ta fagbrev. Selv har han tatt to siden han begynte i butikken: Først salg og service, så kontorfaget.

FAGARBEIDERE, IKKE INGENIØRER

Studierektor Liv Bjørnson på Sam Eyde videregående skole mener at vi er blitt litt for ivrige til å fremsnakke yrkesfagene. – Det er så mye fokus på mulighetene at pendelen har svingt litt tilbake i feil retning. I iveren etter å fremsnakke yrkesfag snakker vi dem ned. Det er få som slutter med et fagbrev, sier hun.

Da tenker hun på at de fortsetter videre, og det bør ikke alle gjøre. – Vi trenger fagarbeidere, ikke ingeniører. Vi må slå et slag for verdien av fagarbeidere i seg selv.

IDRETT

Både Bjørnson og stortingsrepresentant Jorodd Asphjell (Ap) trekker frem mangelen på et yrkesfaglig tilbud til idrettsutøvere.

– En toppidrettsutøver måtte være drømme-arbeidstageren som tar vare på helse og kosthold. For dem kan vi nesten bare tilby studiespesialiserende. Hvorfor klarer vi ikke å samarbeide bedre for å få flere toppidrettsutøvere til å velge yrkesfag? Det er grenser for hvor mange ekspertkommentatorer med toppidrettsbakgrunn vi trenger, sier Liv Bjørnson.

HÅNDVERK I SKOLEN

Jorodd Asphjell er firebarnsfar, og alle fire valgte studiespesialiserende. – Det er knyttet nettopp til idrett, sier Asphjell, som selv har vært visepresident i Idrettsforbundet. – Studiespesialiserende er den eneste muligheten hvis du vil kombinere med idrett. Vi som politikere må fremsnakke yrkesfag, sier han. Selv har Asphjell fagbrev i grafiske fag. Allerede i grunnskolen mener han at det må satses mer på håndverk. Han kan ikke huske at barna hans noen gang hadde med noe fra sløyden. Det samme sier fylkesordfører og rørleggermester Arne Thomassen (H). – Det må satses mer på håndverk og sløyd, sier han.

Asphjell mener at frafallet som vi ser i videregående skole, starter i ungdomsskolen. – Det frafallet starter kanskje allerede i barnehagen, sier byggmester Jan Lindal, som er hovedeier i Lindal Gruppen og Lindal Hus i Risør. – Vi i Agder har god skole, understreker han.

Fylkesordfører Thomassen vil starte ved kjøkkenbenken. – Vi må snakke pent om frisøren, om den som har tatt en butikkutdanning. Vi må ikke gjøre det

ovenfra og ned. Jeg har barn som har valgt hver sin retning. Den ene har tatt universitetsutdannelse, den andre har det ikke. Den som jeg får spørsmål om hva driver med, er den som har universitetsutdannelse, sier han.

MÅ BETALE

Fylkesordføreren forteller den samme historien som mange andre om hvordan slektninger som var skoleflinke, fikk beskjed av rådgiverne på ungdomsskolen om at de måtte ta det som da het allmennfag. – Den ene nevøen min sa at det var nettopp derfor han skulle gjøre som onkel, velge yrkesfag og starte eget firma, sier en stolt Thomassen.

Han retter kraftig kritikk mot dem som ikke vil betale det håndverkeren koster. – Hvis du går til en advokat, betaler du 2000 kroner timen. Det verste jeg vet, er de som går til en frisør og ikke vil betale det frisøren skal ha. Du må betale for håndverkstjenester!

UNGDOMSBEDRIFT

Kris Haanes gir ungdommer praktisk erfaring. Han er styreleder for Ungt Entreprenørskap Agder og trekker frem ungdomsbedriften i Risør som syr bager av seil. – Det viktigste er prosessen som de skal igjennom. Vi kan jobbe med tankesett, men det er ikke vår jobb å fortelle hva de skal bli. Forskning viser at du øker sjansene dine ganske effektivt hvis du har jobbet i en ungdomsbedrift, sier han.

Liv Bjørnson trekker frem hvordan yrkesfagene har endret seg slik at du ikke trenger å være sterk gutt

lenger. – Det tyngste faget nå er helse, sier hun. Arne Thomassen, på sin side, peker på likestilling ikke bare med tanke på kjønn, men også på de som er svake i norsk språk. Dessuten trekker han frem et innspill fra en politisk motstander, opposisjonsleder Gro Bråten (Ap) i Agder fylkesting:

SJU OM MORGENEN

– Hvorfor skal de fleste håndverkere begynne sju om morgenen? Det skaper problemer for overlapp med barnehagen. På kontor er det vanlige å begynne åtte. Hvorfor kan ikke fagarbeidere også begynne åtte? AOF-rådgiver Monica Moen snakker om rollemodellteamet i Oslo kommune og gir råd om å sende ut unge mennesker som står i det selv for å snakke om fagene: – Send ikke ut «enda en voksen som skal stå og fortelle hvor fint dette faget er». Vi sender ut lærlingen vår, sier Moen, for det gir best resultater.

HVORFOR HENGER NORGE ETTER
MED Å INNPLASSERE MESTER-
KVALIFIKASJONEN I NASJONALT
KVALIFIKASJONSRAMMEVERK?

DEBATT

Etterlyser mester- kvalifikasjonen som en del av det norske kvalifikasjons- rammeverket

NORSK KVALIFIKASJONS RAMMEVERK FOR LIVSLANG LÆRING (NKR) ER ET VERKTØY SOM SKAL SAMLE NORSKE KVALIFIKASJONER I ET FELLES RAMMEVERK. I NORGE HAR MYNDIGHETENE VALGT Å KUN INKLUDERE FORMELLE UTDANNINGER I NKR. DETTE GJØR AT MESTERKVALIFIKASJONEN, DER PRAKSIS OPPARBEIDET I ARBEIDSLIVET ER EN VESENTLIG DEL AV KOMPETANSEN, IKKE ER INNPLASERT I RAMMEVERKET. DAGLIG LEDER HEIDI TVEIDE I MESTERBREVNEMNDA OPPFORDRER TIL Å LÆRE AV ØSTERRIKE.

AV GEORG MATHISEN

I Norge er det ikke så viktig hva du kan – det er viktigere hvor du har lært det. I hvert fall ser det slik ut om du ser på kvalifikasjonsrammeverket. – Vi er langt på etterskudd sammenlignet med resten av Europa, sier LO-sekretær Trude Tinnlund. Hun snakker om NKR, nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring. Begrepet er vanskelig, og innholdet er enda vanskeligere. Men kort og enkelt sagt gir NKR en oversikt over utdanningsnivåer i Norge og plasserer ulike utdanninger på forskjellige nivåer. Her er grunnskole på nivå 2, fagbrev på nivå 4A, studieforbereidende på nivå 4B og akademiske grader fra nivå 6 til 8. Blant annet. Mesterkvalifikasjonen, derimot, er ikke med i det hele tatt.

”

– LO ER PÅDRIVER, OGSÅ FOR Å FÅ MESTERKVALIFIKASJONEN INN I RAMMEVERKET. PÅ DEN MÅTEN VIL VI VISE AT YRKESFAG OG MESTERBREV ER EN KARRIEREVEI, IKKE EN BLINDVEI.

GA RESULTAT

– Dette er et politisk vedtak, sier Tinnlund. – LO er pådriver, også for å få mesterkvalifikasjonen inn i rammeverket. På den måten vil vi vise at yrkesfag og mesterbrev er en karrierevei, ikke en blindvei. Mesterne selv er svært opptatt av aksept av mesterkvalifikasjonen, forteller daglig leder Heidi Tveide i Mesterbrevnemnda. Hun vil gjerne lære av Østerrike. – Der er mesterbrevet innplassert i det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket. Det har vært bare

– RESULTATET ER ØKT REKRUTTERING, VERDSETTING OG BEDRING I HVOR FOLK KAN JOBBE OG HVILKE OPPDRAG DE KAN TA.

”

positivt. Resultatet er økt rekruttering, verdsetting og bedring i hvor folk kan jobbe og hvilke oppdrag de kan ta, sier hun.

TILTAKSKLASSER

Øivind Ørnevik, som er fagsjef for kompetanse i Byggmesterforbundet, snakker om tiltaksklassene. – Vår bransje er delt i to. Den ene er veldig fornøyd med mesterutdanningen som den er nå. Den andre delen er de som kanskje har mange ansatte og føler at de mangler kompetansen i for eksempel å dimensjonere en høyere tiltaksklasse. I det øyeblikket mesterkvalifikasjonen skal innplasseres i NKR, blir det en diskusjon om hvor, sier han. Også Ørnevik viser til sentraleuropeiske mesterordninger: – I Sveits kommer mesterutdanningen på topp av ingeniør og arkitekt. Den er ganske lik, men du må ha disse andre utdanningene først. I et land med over åtte millioner innbyggere utdannes det 40 byggmestere i året. Det er en helt annen status og en helt annen kunnskap, sier han.

YRKESVEIEN

Espen Lynghaug mener at Mesterbrevnemnda kan være med og sprengre noen dører. Lynghaug er pølsemakermester; nå arbeider han som spesialrådgiver i utdanning og kompetanse i NHO Mat og Drikke. Han oppfordrer oss til å tenke gjennom hva det arbeides for:

– Jeg tror vi trenger et annet NKR for at yrkesfagene skal trives der. Det ligger en klar fare her: Har du havnet i én «etasje», er det komplett umulig å komme seg ut av den igjen, sier han.

Rektor Eirik Hågensen på Fagskolen i Viken forteller at fagskolene også har problemer: – Det vi ser på som en utfordring, er at man i Norge ikke klarer å ivareta et utdanningssystem som ivaretar dem som går yrkesveien, sier Hågensen.

– FORSIKTIG!

– Jeg er nok den store, stygge ulven her, innrømmet seniorrådgiver Jon Furholt i Nokut da han møtte mestere, politikere og bransjefolk til diskusjon på Arendalsuka. Det er Nokut, Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen, som står bak rammeverket.

– Hypotesen var at NKR ville ha mye å si for arbeidslivet og ikke så mye å si for utdanning. Det er det motsatte som har skjedd, sier han.

”

– FOR NÆRINGSLIVET HAR IKKE NKR NOEN STOR VERDI, MEN DET BETYR IKKE AT DETTE IKKE ER VIKTIG, SIER ESPEN LYNNGHAUG.

– DEN ANDRE DELEN ER DE SOM KANSKJE HAR MANGE ANSATTE OG FØLER AT DE MANGLER KOMPETANSEN I FOR EKSEMPEL Å DIMENSJONERE EN HØYERE TILTAKSKLASSE.

”

Furholt har ikke noen prinsipielle motforestillinger mot å innpasse mesterbrevet, men han ser mange mulige problemer. – Hvordan skal det gjennomføres? Hva tenker dere at dere skal oppnå? Vær forsiktige med hva dere ønsker. Dere vil veldig fort møte på en utdanningssektor som opplever dette som en regulering. Jeg tror ikke Mesterbrevnemnda er interessert i enda en regulering. Jeg er avventende til hva dere tror at dette skal løse, sier Jon Furholt.

LOVET FOR 15 ÅR SIDEN

– For næringslivet har ikke NKR noen stor verdi, men det betyr ikke at dette ikke er viktig, repliserer Espen Lynghaug.

Heidi Tveide utfordrer politikerne:

– Hva er det verste som kan skje? Vi var lovet dette for 15 år siden. Partene har vært enige. Hvor lenge til må vi vente?

**SAMHANDLING SOM VIRKE-
MIDDEL FOR Å REDUSERE
KOMPETANSEGAPET**

DEBATT

VIL HA MESTERBREV I NAVS VERKTØYKASSE

BEDRIFTENE MANGLER ANSATTE MED MESTERBREV, OG FÆRRE MESTERBREV GIR I NESTE OMGANG FÆRRE LÆREPLASSER. NÅ VIL NAV GJERNE VEILEDE FLERE MOT ET MESTERBREV.

AV GEORG MATHISEN

For første gang ble spørsmålet om behov for mesterkompetanse stilt i kompetansebarometeret til NHO. Resultatet viser at det ikke bare mangler folk med fag- og svennebrev, men også folk med mesterbrev. Seks av ti håndverksbedrifter trenger ansatte med mesterbrev.

– Vi må jobbe veldig grundig med å tilpasse utdanningstilbudet til det arbeidslivet trenger, sier utdanningsdirektør Arly Hauge i Agder fylkeskommune. Han peker på at det gjennom mange år er varslet at Norge går mot en tid der det ikke er nok mennesker i arbeidsfør alder.

FRA AAP TIL MESTER

Nav lanserer mesterbrevet som en løsning for flere av dem som går på arbeidsavklaringspenger: – Hvordan kan du veilede på den kompetansen du har og bygge den videre? I Agder har vi 13.000 personer med nedsatt arbeidsevne, og cirka 10.000 av dem har arbeidsavklaringspenger, forteller assisterende direktør Hilde Høyenes i Nav Agder. Hun understreker at slett ikke alle kan utdannes videre. – Kan vi veilede flere til mesterbrev? Har de kompetanse til det? Her trenger vi å skoleses mer, sier hun.

FLERE LÆRLINGER

Samtidig peker hun på at flere med mesterbrev også betyr at flere vil få muligheten til å ta fag- eller svennebrev: – De som har mesterbrev, etablerer egne bedrifter og har stor forståelse for å ta inn lærlinger. Jo færre mestere vi får, jo mindre marked får lærlingene. Tusenvis tar vg1 og vg2, men mangler læreplass. Det er stort potensial i disse unge: Vi er inne på losordningen og vet at det virker, sier hun. Losordningen er et tiltak som følger opp unge mellom 16 og 21 år i Aust-Agder som ikke er i videregående opplæring eller som ikke kan dra nytte av utdannings- eller jobbtilbud.

De møttes til paneldebatt på Arendalsuka i regi av Mesterbrevnemnda – fra venstre Anne K. Simonsen, Abel Cecilie Knibe Krogglund, Hilde Høynes, Arly Hauge og Øivind Ørnevik.

PLASSMANGEL

– Vi hører aldri om leger eller sykepleiere som ikke får praksis. Men på vg2 sier de: «Beklager, vi har ikke lærlingplass til deg». Vi skulle aldri hatt en eneste ungdom som ikke fikk lærlingplass, sier Høynes. Rådgiver Anne K. Simonsen hos NHO Agder peker på at det er skjevheter – en «mismatch» – mellom fagene. – Vi har 100 ledige lærlingplasser, sier hun. Øivind Ørnevik i Byggmesterforbundet mener det er betegnende at en som har en ren teoretisk utdanning og en bachelor oppfattes som å ha en høyere grad enn en som har svennebrev, har jobbet noen år og så har to år på skolebenken på teknisk fagskole.

I VERKTØYKASSEN

Ap-politiker Abel Cecilie Knibe Krogglund skulle gjerne hatt inn mesterbrevet som en del av det hun omtaler som Navs verktøykasse: – Nav har mange verktøy, men mesterbrevveien er ikke i den verktøykassen. Det er toppveien for en håndverker. Den er kortere og mer rasjonell enn å sende en ingeniør inn på helseutdanning, sier hun og lurur på hva som skal til for å få med mesterbrevet. – Det er i verktøykassen, men vi har for lite kjennskap til det, sier Hilde Høynes. Daglig leder Heidi Tveide i Mesterbrevnemnda bekrefter at et mesterbrev i neste omgang fører til læreplasser. – Mesterne er bærebjelken i fagopp-læringen vår. Norge trenger flere mestere. Vi må vokse på mesternes premisser, sier hun. Arly Hauge trekker også frem fagskolene. – Vi har økt fra 16.000 til 28.000 som går på fagskole. Fagskolene utvikler seg mer og vokser, sier han. – Da vi evaluerte mesterbrevordningen, så vi at den er kjempebra og gir vekt for bedriftene. Det negative er at veldig få visste hva den innebar, forteller Hildegunn Fardal, som leder yrkesseksjonen for kirke, kultur og oppvekst i Fagforbundet Agder.

”

– DE SOM HAR MESTERBREV, ETABLERER EGNE BEDRIFTER OG HAR STOR FORSTÅELSE FOR Å TA INN LÆRLINGER. JO FÆRRE MESTERE VI FÅR, JO MINDRE MARKED FÅR LÆRLINGENE.

”

MANGE PENSJONERTE MESTERE FANT VEIEN TIL MESTERNES HUS

MESTERBREVNEMNDNA I SAMARBEID MED ARENDAL HÅNDVERK- OG INDUSTRIBEDRIFTERS FORENING (AHIF) HADDE UNDER ARENDSUKA INVITERT TIDLIGERE AKTIVE HÅNDVERKSMESTERE TIL LUNSJ I HÅNDVERKSFORENINGENS EGET HUS I BENDIKSKLEV.

Mange av våre lokale håndverkere har vært registrert som mestere lenge og har nå rukket å bli pensjonister. Mesterbrevnemnda synes det er viktig å ta vare på både aktive og pensjonerte mestere og inviterte til lunsj under Arendsuka. Praten gikk livlig og det ble delt mange historier. Blant annet fortalte Knut Guttormsgaard om hvordan håndverkerforeningen ble startet i 1847. Årsaken var at Stortinget i 1839 opphevet laugsvesenet som hadde eksistert siden middelalderen. Da ble det fritt frem for alle nevenyttige folk fra by og land å starte som mestere i et fag. Knut kunne fortelle at dette ble opplevd som så dramatisk for de etablerte firmaene i ulike fag at man måtte komme sammen for å diskutere situasjonen. Det var lovlig å stifte foreninger og det ble gjort over det ganske land. Dette var starten på den 175 år lange historien til Arendal Håndverk- og Industribedrifters Forening.

Mestersnekker Frode Henriksen fra Arendal kunne fortelle og vise bilder fra restaureringsarbeid utført på Slottet. Her viser han et stolbein som ble brukt under bygging av nytt bord i statsrådssalen. Det er her regjeringen møter kongen i statsråd hver fredag. På side 48 kan du lese en mer utfyllende artikkel om hvordan arbeidet med restaureringen foregikk. Mesterbrevnemnda ved daglig leder Heidi Tveide kunne forsikre pensjonistene om at arbeidet med å fremme mesterfagernes plass i arbeidslivet har stor prioritet. Hun så frem til at mange flere enn nå ga seg i kast med utdanning innen yrkesfagene og at flere også bygget på til mesterutdanning. Norge trenger flere fagarbeidere og gode ledere innen alle fag.

MESTERKVALIFIKASJONEN,
ET VIRKEMIDDEL FOR ET
KOMPETENT OG SERIØST
ARBEIDSLIV

DEBATT

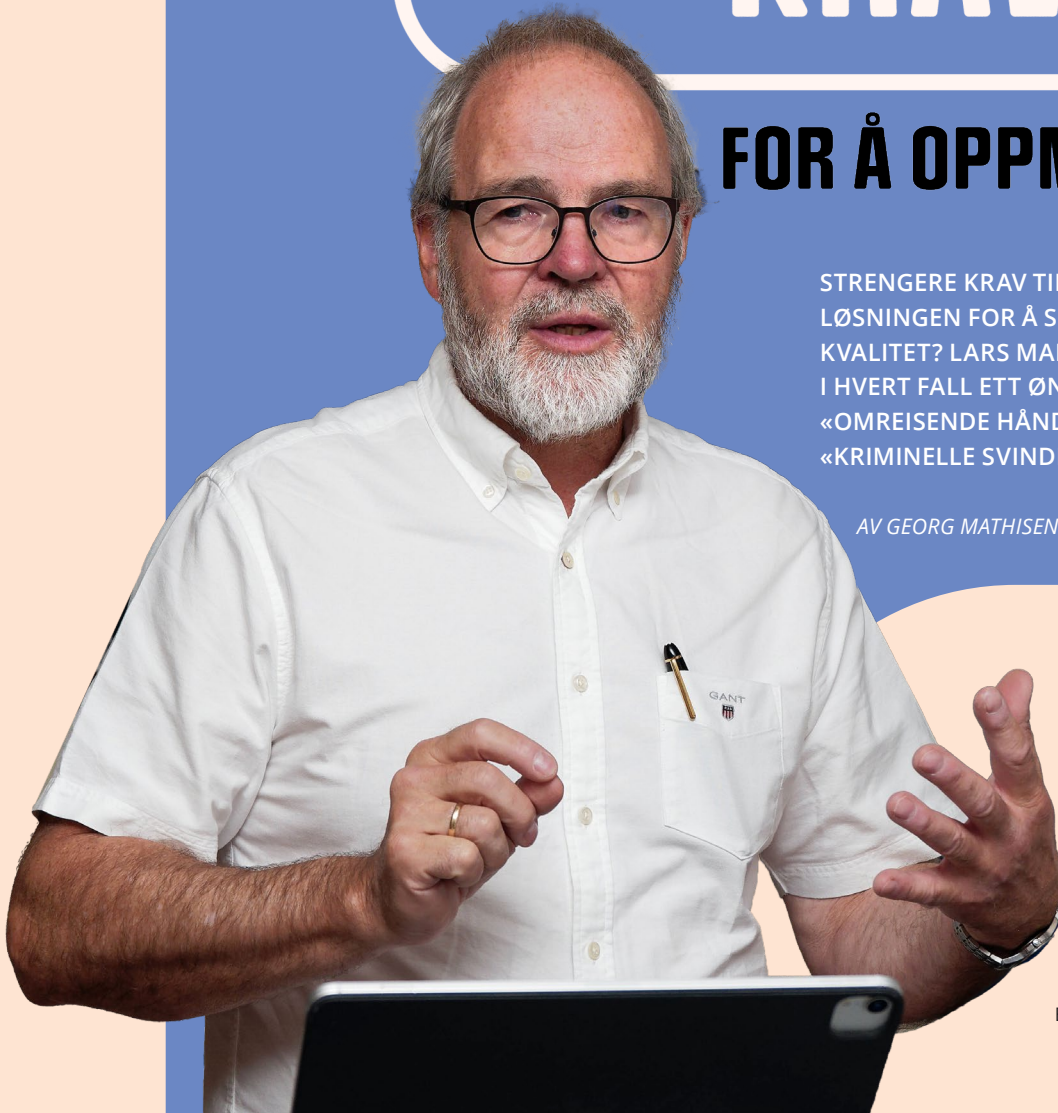
ENIGHET OM

STRENGERE KRAV

FOR Å OPPNÅ ENIGHET

STRENGERE KRAV TIL Å STARTE FIRMA – ER DET LØSNINGEN FOR Å STOPPE SVINDEL OG DÅRLIG KVALITET? LARS MAMEN I FAIR PLAY BYGG HAR I HVERT FALL ETT ØNSKE: SLUTT Å SNAKKE OM «OMREISENDE HÅNDVERKERE» NÅR DU MENER «KRIMINELLE SVINDLERE».

AV GEORG MATHISEN

Jørgen Leegaard har vært med helt siden den gangen alle i byggmesterbedriften arbeidet svart på si.

Vidar Sagmyr (til venstre) og Lars Mamen avslører kriminelle svindlere i hver sin by.

Samfunnspolitisk direktør Jørgen Leegaard i Byggenæringens Landsforening oppfordrer flere til å stille krav til den som skal gjøre en jobb: – Mesterbrevet gjør deg egnet til å drive bedrift. Offentlige myndigheter stiller kompetansekrav og krav om lærlinger. Vi ønsker at private oppdragsgivere skal gjøre akkurat det samme, sier han.

FOR ENKELT Å STARTE?

Leegaard innledet da Mesterbrevnemnda inviterte til debatt om seriositet på Arendalsuka. For hvordan går det an å hindre de store beløpene som unndras fra skatt og moms, de grove bruddene på bestemmelser om arbeidsmiljø og lønn og de mange klagen på dårlig arbeid?

Trude Tinnlund mener det er forenklet for mye når det gjelder å starte ny bedrift

Han mener det er bedre å stille krav til dem som skal gjøre en oppgave enn til dem som skal starte en bedrift. En ny sentral godkjenning som omfatter alle fag i byggenæringen, er et av forslagene som BNL kom med i rapporten «Enkelt å være seriøs» for åtte år siden.

MESTERKRAV ELLER SVENNEKRAV

LO-sekretær Trude Tinnlund spør likevel om det er forenklet for mye; om det er for enkelt å starte en bedrift.

– I LO har vi sett med interesse på den tyske modellen hvor du må ha et mesterbrev for å opprette en håndverksbedrift. Det er altfor enkelt å starte en bedrift i Norge uten den nødvendige kompetansen. Jeg tror vi må se på nytt på forenklingen i å opprette selskap, sier hun.

Frisørmester Eva Moi Skøie mener at det i hvert fall bør kreves et svennebrev for å etablere frisørsalong. Hun har tatt initiativet til et prosjekt for å integrere flere med minoritetsbakgrunn og gi dem fagutdanning. – Klarer vi å få dem som driver «innvandrerbutikkene» til også å velge å ta fagbrevet? spør hun og forteller om en holdning der de som klipper hår uten noen formelle kvalifikasjoner, mener at de er frisører.

– De sier at «hår er hår». Nei, hår er ikke hår! Det er et stort arbeid, og det blir de ikke klar over før de kommer i lære. Jeg klarer ikke å finne ut hvordan jeg skal få det norske folk til å forstå at de må velge en seriøs bedrift, sier hun.

UTFORDRINGER MED Å REKRUTTERE

Styreleder Anna Furhoff Jensen i Malermestrenes Landsforening mener det er blitt vanskeligere å rekruttere nå som flere igjen bruker pengene på å reise til Syden i stedet for å pusse opp. – Vi har jobbet mot de useriøse i mange år. Nå er det texas igjen, og det er lommeboka som teller. Også for entreprenørene, sier hun.

Jørgen Leegaard selv har arbeidet svart. Han er bygg- og tømremester, og den gangen han var fersk i faget, arbeidet alle litt på si om kvelden.

– Det var sånn vi skaffet oss lommepenger til helgens fest. Alle gjorde det. Kjøpte materialene av bedriften, jobbet svart, men passet på at vi ikke konkurrerte med bedriften. Det er veldig mye som er blitt bedre, og hvis du gjør dette nå, er det rett ut, fastslår han.

MESTER GIR MER FOR PENGENE

Leegaard etterlyser argumentet om at den som er kompetent, leverer mer for pengene. Er du kvalifisert, så er du mer produktiv, mer innovativ, og jobben blir gjort riktig første gang. Da kan du ta høyere pris og gi bedre lønn, for kunden får mer igjen for kronene. – Vi må vise for offentlig sektor at her får du mye mer igjen for pengene, sier han.

Lars Mamen i Fair Play Bygg i Oslo slår hardt til mot begrepene som folk bruker når de snakker om dem som driver useriøst.

– La oss kalle en spade for en spade! De som ringer på dørene og tilbyr oppussing, er ikke omreisende håndverkere. De er kriminelle svindlere, sier han.

PRIVAT SOLIDARANSVAR

Kollega Vidar Sagmyr i Byggebransjens uropatrolje i Trondheim retter en pekefinger mot privatmarkedet: – På Arendalsuka har det vært veldig mye fokus på den nye norgesmodellen for et seriøst arbeidsliv, men i privatmarkedet er det frislipp. Når det blir strengere krav i proffmarkedet, presser vi disse over til privatmarkedet. Mittanbud er en gullgruve for kriminelle aktører. Kanskje vi bør tenke på solidaransvar også for private forbrukere, foreslår han. Det vil si at hvis håndverkerne ikke får den lønnen de skal ha, må forbrukeren inn og betale.

Administrerende direktør Jan Gunnar Madsen i Norske Murmestres Landsforening kritiserer også Mittanbud. – Medlemmene våre melder tilbake om

mange useriøse aktører. Jeg spør Mittanbud hvordan de kan garantere for at de som velges, er kompetente og seriøse. Det kan de ikke, sier han.

REGIONALE VERNEOMBUD

Ap-storingsrepresentant Trine Lise Sundnes peker på at Arbeidstilsynet sliter med stort etterslep på tilsynene. Der foreslår Jørgen Leegaard å bruke de regionale verneombudene som en slags førstelinje. – De er på veldig mange byggeplasser, peker han på. De regionale verneombudene ser samme problem år etter år. Ikke nødvendigvis kriminelle, men mye surr. Nye bedrifter som bare lever en kort stund og så forsvinner.

Det er blitt vanskeligere å rekruttere igjen, sier malermesterleder Anna Furhoff Jensen.

De som begynner å klippe hår uten fagbrev, skjønner ikke hvor mye de ikke kan, ifølge Eva Moi Skøie.

BATTERIFABRIKK I ARENDAL GIR BYGGEBOOM

RUNDEBORDS- KONFERANSE

MESTERBEDRIFTENE I ARENDAL FÅR DET TRAVELT MED Å BYGGE NYTT NÅR BYEN FÅR NY BATTERIFABRIKK. – DETTE ER MYE STØRRE ENN VI NOEN GANG KUNNE FORESTILLE OSS, SIER GEIR SKJÆVELAND I ARENDAL KOMMUNE.

AV GEORG MATHISEN

”

HVORDAN SKAL VI KLARE Å DOBLE KAPASITETEN? HVOR SKAL VI FÅ TAK I NOK TØMRERE OG ANDRE FAGARBEIDERNE?

”

Tusener av nye arbeidsplasser – og alle som kommer flyttende, må ha et sted å bo. Det er nær fremtid for Arendal. Morrow Batteries skal bygge ny, stor batterifabrikk.

Nå ber mesterbedriftene i regionen om forutsigbarhet og om enklest mulig planlegging. – Når ting er politisk bestemt, får du ikke forutsigbarhet, sier byggmester John Peder Johnsen.

GIGANTFABRIKK

Han er daglig leder i Byggpartnere. Nå kan han og kollegene vente seg større tilgang på oppdrag enn noen gang. Under Arendalsuka offentliggjorde næringsminister Jan Christian Vestre at staten går inn med støtte til å bygge fabrikk. Da det ble kjent, hadde allerede mesterne i regionen møtt myndighetene til rundebordskonferanse.

– Dette er gigantisk. For en liten by er det et stort vendepunkt for næringslivet, sier daglig leder Morten V. Haakstad i Arendal Næringsforening. Han forteller at Arendal allerede ser effekten av batterifabrikken: – Mange andre aktører enn de som er etablert rundt batterifabrikken, vender nesen mot Arendal!

SER PÅ SKELLEFTEÅ

Haakstad har vært i Skellefteå i Nord-Sverige, som ligger noen år foran. Der er Northvolt i ferd med å bygge batterifabrikk og etablere nye arbeidsplasser. – Skellefteå var en død by som ungdommen flyttet fra. Nå kommer det arbeidsplasser, og for hver arbeidsplass hos Northvolt blir det tre nye i andre deler av kommunen. Det betyr at Skellefteå får et sted mellom 10.000 og 20.000 nye innbyggere på grunn av batterifabrikken bare i løpet av de neste ti årene, sier han og oppsummerer det slik:

STØRRE OG FORTERE

– Alt går fortere enn du tror, blir større enn du tror, og konsekvensene er mer krevende enn du tror! Det betyr en formidabel jobb for Arendal kommune, men også at alle entreprenørene og alle som sitter på eiendommer som de har planer om å bygge ut, må være med på løpet. – Jeg er superoptimist når jeg ser hva som skjedde i Nord-Sverige og hva fabrikkene betyr for alt mulig annet. Kulturliv, skoler, hvordan de bygger boligprosjektene sine og hvor mange som vil bo både i leiligheter og grisgrendt.

Jan Lindal minner om at hvis folk skal flytte til Arendal, trengs det også prosjekter med leiligheter til utleie.

” – ALT GÅR FORTERE ENN DU TROR, BLIR STØRRE ENN DU TROR, OG KONSEKVENSENSER ER MER KREVENDE ENN DU TROR! ”

De gjør seg klare for batterifabrikk – fra venstre Tellef T. Christensen i Arendal Håndverk- og Industribedrifters Forening, Morten V. Haakstad i Arendal Næringsforening og Geir Skjæveland i Arendal kommune.

NÆRINGSAREALER

Geir Skjæveland, som er kommunalsjef for samfunnsutvikling, er enig i at dette blir mye større enn det går an å forestille seg. Han sammenligner med Ullensaker kommune: – Ordføreren der har snakket med tidligere ordførere fra den tiden Gardermoen ble planlagt. Var det noe de angret på, så var det at de ikke tok grep og styrte veksten som kom. Det medførte at servicefunksjonene ble spredt utover et stort område. Bærum gjør helt motsatt: Fornebu skal ha inn bybane og bygge opp et knutepunkt. Skjæveland oppfordrer byggmesterne i kommunen til å gå inn på en måte som er i tråd

med arealplanene til kommunen. Arendal trenger ikke nye skoler og barnehager, men må ha næringsarealer for bedriftene som vil være underleverandører.

BOLIGDOBLING

– Vi må ha en overkapasitet på boligarealer. Vi har ikke manko på regulerte områder i Arendal, men vi mangler ferdige boliger. Hvordan skal vi klare å doble kapasiteten? Hvor skal vi få tak i nok tømrere og andre fagarbeiderne? spør han. Skellefteå kom på etterskudd, ifølge kommunalsjefen. Han ønsker ikke prisgalopp på boliger. Derimot ønsker han seg fagarbeidere i Arendal i stedet for ungdommer som reiser til Oslo og Stavanger for å studere.

TRENGER FOLK

Det er Tellef T. Christensen enig i. Han er byggmester og oldermann i Arendal Håndverk- og Industribedrifters Forening: – Vi som driver byggmesterfirmaer, har veldig vanskelig for å finne gode folk. Vi trenger flere fagarbeidere og mestere!

DiBK-sjef Per-Arne Horne understreker at en plan skal bety noe og gi en verdi.

”

ARENDALE TRENGER IKKE NYE SKOLER OG BARNEHAGER, MEN MÅ HA NÆRINGSAREALER FOR BEDRIFTENE SOM VIL VÆRE UNDERLEVERANDØRER.

”

Byggmesterne Per Øyvind Heggland (fra venstre), John Peder Johnsen og Bård Rannekleiv må forberede seg på stor tilflytting til Arendal.

John Peder Johnsen ber om forutsigbarhet. – Det er et nøkkelord for oss. Dette tar litt tid, sier byggmesteren. – Det er gjerne en plan for det, men av forskjellige grunner tar det tid, sier han og peker på at det må være enklere å bygge også de eneboligene som ikke ligger i boligfelt.

– Det hadde vært bra å få noen klare føringer av typen «her må dere skjerpe dere og få inn så mye dere kan», sier han.

MÅ KUNNE LEIE

Byggpartnere har allerede ett prosjekt på gang. – Vi holder på å regulere det. Men det er forskjell på å regulere det og å begynne med gravemaskin, understreker han. – Det er veldig viktig

å snakke med kommunen om en plan, istemmer Bård Rannekleiv, byggmester og daglig leder hos Hetland Agder. Han peker på at det ikke er lenge siden Arendal hadde fraflytting.

Kollega Jan Lindal, som står bak Lindal Hus og resten av Lindal Gruppen, minner om at det trengs utleieleiligheter, ikke bare boliger for salg:

– Skal vi som næringsliv bygge og utvikle, så må vi ha dialog. Vi får ikke alle disse menneskene til å flytte til regionen vår når de må kjøpe med én gang. De må også leie, sier han og mener at det har skjedd mye positivt med dialogen og samspillet de 35 årene han har drevet bedrift.

– Vi må tørre å snakke sammen og blåse ut litt. Da får vi det til, sier Jan Lindal.

ENKEL PLANLEGGING

DiBK-sjef Per-Arne Horne oppfordrer også til god og enkel planlegging. Før han ble direktør i Direktoratet for byggkvalitet, ledet han blant annet byggesaksavdelingen i Oslo kommune. – Hvis du skal ha en plan, må du få noe ut av den. En plan skal bety noe og gi en verdi. En plan for en plan er helt bortkastet, sier han. Rådet til Horne er samhandling fra dag én. På den måten vet du allerede utfallet av søknaden den dagen du sender den inn.

TAKK FOR 1 ÅR, SES NESTE ÅR!

